

سازندگان جھکسان ایرانی-اسلامی

.. تمیمہ بیگم دائو ..

سرخ منقید

پویا ہیبت اللہی

سرشناسه	بایهوم داو، تمیمه	Bayhom Daou, Tamima
عنوان و نام پدیدآور	: شیخ مفید، تمیمه بیگم دائو؛ [مترجم] پویا هیبت‌اللهی.	
مشخصات نشر	: تهران: نامک، ۳۹۸	
مشخصات ظاهری	: ۱۶۴ ص.؛ ۱/۵×۲۸.۵ س.م.	
فروست	: مجموعه سازندگان - مانا ایرانم. اسلامی؛ ۱۱.	
شابک	: 978-600-6721-72-9	
وضعیت فهرست‌نویسی : فیا.		
یادداشت	: عنوان اصلی: Shaykn Mufid, ©2005.	
یادداشت	: کتابنامه به صورت زیرنویس.	
موضوع	: مفید، محمد بن محمد، ۳۳۶-۴۱۳ ق.	
موضوع	: Mufid, Muhammad ibn Muhammad	
موضوع	: متکلمان - سرگذشتنامه.	
موضوع	: Muslim Theologians - Biography	
شناسه افزوده	: هیبت‌اللهی، پویا، ۱۳۶۲ - ، مترجم.	
رده‌بندی کنگره	: ۱۳۹۶ ب ۲ م ۷/۱۷۵/۲۰۱ BP	
رده‌بندی دیویی	: ۲۹۷/۴۹۲۴	
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۷۲۲۶۸۴	

این کتاب ترجمه‌ای است از
Shaykh Mufid
Tamima Bayhom-Daou
Oneworld Publications, ©2005.

نامک در زبان پهلوی به معنا: کتاب و نامه است.

تلفن: ۶۶۴۱۷۶۳۶

مجموعه سازندگان جهان ایرانی - اسلامی ۱۱۰
دبیر مجموعه: مرتضی هاشمی‌پور

شیخ مفید

نویسنده: تیمه بیگم دائو

ترجمه: پویا هیبت‌اللهی

طرح جلد: پرویز بیانی

حروفچینی و صفحه‌آرایی: حروفچینی هما (امید سیدکاظمی)

چاپ اول: ۱۳۹۸

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۲۲۵۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۷۲۱-۷۲-۹ ۹۷۸-۶۰۰-۶۷۲۱-۷۲-۹ ISBN: 978-600-6721-72-9

همه حقوق برای این اثر محفوظ است
تکثیر یا تولید مجدد آن کلاً و جزاً به هر صورت
(چاپ، فتوکپی، الکترونیکی، صوتی)

فهرست مطالب

۱۳	سخن مترجم
۱۵	پیش درآمد
۱۹	۱. مقدمه
۱۹	شکاف سنی و شیعه
۲۲	تشیع امامی: طرحی کلی از تحولات مهم
۲۲	محبت به اهل بیت پیامبر ﷺ
۲۳	موعودباوری شیعی
۲۳	جریان تسلیم و تشرع
۲۵	آموزه آغازین امامت در امامیه
۲۶	تهدید افراط‌گرایی
۲۸	غیبت امام دوازدهم
۳۱	ادبیات امامیه
۳۳	اخباری‌گری و عقل‌باوری
۳۵	۲. زمانه و زندگانی مفید
۳۶	آل بویه

۳۷	امامیه زیر سایه آل بویه
۳۹	دیگر گروه‌های مذهبی
۴۰	معتزله و دیگر متکلمان
۴۱	سُنیان
۴۴	سماعی‌یان
۴۶	رذائیان مفید

۴۹	۳. امامت: و بحث تاریخی
۵۱	روایت تاریخی جریان امامت
۵۳	امامت علی علیه السلام
۵۴	علی علیه السلام، برترین صحابی پیامبر ﷺ
۵۶	برگزیده شدن علی علیه السلام از سوی پیامبر ﷺ و مدیریت خیم
۶۱	دانش علی علیه السلام درباره شرع
۶۲	عصمت علی علیه السلام و خطاهای صحابه پیامبر ﷺ
۶۵	امامان دیگر
۶۵	روابط امامان با مقامات حاکم
۶۶	رقبای مدعی امامت
۷۰	امام دوازدهم (مهدی)

۷۳	۴. امامت: مباحث عقلانی
۷۴	ضرورت امامت
۷۶	عصمت ائمه
۷۸	علم ائمه
۸۱	ائمه و قرآن
۸۵	کرامات ائمه
۸۶	ائمه پس از وفات

۸۸		غلو غیر قابل قبول
۹۴		غیبت امام دوازدهم
۹۴		دلیل وجود امام دوازدهم
۹۵		باور به ناپیدا
۹۶		هدف از غیبت امام
۹۷		دلایل عدم ظهور او
۹۹		شواهد تشخیص هویت مهدی
۱۰۱		۱. کلام
۱۰۲		کلام معتزلی
۱۰۲		معتزله و نقش عقل
۱۰۳		توحید
۱۰۵		عدل
۱۰۷		واکنش ها در برابر معتزله
۱۰۸		کلام سنی
۱۰۹		امامیه آغازین در میانه عقل و وحی
۱۱۳		مفید و نقش عقل
۱۱۴		بررسی حدیث
۱۱۶		عقاید امامیه
۱۱۸		توحید
۱۲۱		عدل
۱۳۱		۶. فقه
۱۳۲		اصول فقه امامی
۱۳۲		فقه اخباری امامی
۱۳۴		به سوی فقهی عقلانی تر

- ۱۳۶..... اصول فقهی مفید
- ۱۴۱..... فقیه، نایب امام
- ۱۴۱..... زندگی زیر لوای حکومت نامشروع
- ۱۴۳..... قدرت قضایی در غیاب امام
- ۱۴۴..... ائمه الهی در تعیین شده
- ۱۴۵..... فرمان‌های جهاد
- ۱۴۶..... امامت جمعی
- ۱۴۷..... گردآوری و توزیع خمس و زکات
- ۱۵۰..... مناسک و سنن و احکام: نشانه‌های هویت مذهبی
- ۱۵۲..... نظر مفید درباره ارباب موقوفه (مُتعه)
- ۱۵۲..... زیارت مرقد ائمه
- ۱۵۵..... ۷. فرجام
- ۱۵۹..... مطالعه بیشتر
- ۱۶۱..... نمایه

سخن مترجم

«تاریخ» «تاریخی» دیدن و «تاریخی» اندیشیدن، در سال‌های اخیر در محافل فکری ایرانی به تدریج اهمیت می‌یابد. تصویری که از مفاهیم و فرهنگ‌ها و ادیان و مکاتب فلسفی و فقهی در ذهن داریم از گذرگاه دراز زمان عبور کرده و غبار قرن‌ها بر آن نشسته است. پس برداشت ما از چیزها لزوماً آن برداشتی نیست که قرن‌ها و یا حتی سال‌ها پیش وجود داشته و طبیعتاً تلقی‌ای نیست که بتوان آن را تلقی‌نهایی و یقینی و مطلق از آن‌ها دانست. «تاریخ‌مند» دانستن چیزها راه را بر پژوهش بیشتر و عمیق‌تر در تاریخ آنها دراز کرده است. با رویکرد تاریخی می‌توان غبار زمان را تا حدی توان رویید و به تصویری از مفاهیم رسید که شاید متفاوت از سیمایی باشد که اکنون از آنها در ذهن داریم. این کتاب برره‌ای در نگاه تاریخی به تشیع امامی و نقشی است که شیخ مفید در تکوین آن متقبل شده است.

بالتبع خواننده متخصص ایرانی برای تحقیق درباره شیخ مفید به منابع عربی و فارسی دسترسی دارد و از این راه می‌تواند با واسطه کم‌تری در ردی و رمانه اندیشه او جست‌وجو کند. اما فرصتی که خواندن این کتاب در اختیار خواهد داد، معنهد امکان آشنایی با نمونه‌ای از نگاه غربی به تشیع امامی و نقش شیخ مفید است. مؤلف گرچه خود غربی نیست، اما همچون دیگر نویسندگان کتاب‌های این مجموعه، سال‌ها در مراکز علمی غرب مشغول تعلیم و تعلم بوده و کتاب را مشخصاً برای خواننده غربی نوشته است. این که وی در پایان کتاب و برای مطالعه بیشتر به معرفی منابع غربی اکتفا

کرده، شاهی برای این مدعاست. از این رو مطالعه آن می‌تواند به ویژه برای پژوهشگران و دانشجویان علوم دینی و طلاب حوزه‌های علمیه به کار آید تا دریافت روشن‌تری از آن چیزی داشته باشند که در محافل فکری غربی می‌گذرد - از نگاه غربیان به تاریخ اسلام و تشیع و از روش‌های تحقیق و تتبع آنان.

دوست فاضل و مهربانم، مرتضی هاشمی‌پور در چاپ این کتاب و استاد بزرگوار جناب آقای محمدرضا جعفری در بهتر شدن بخش‌هایی از متن یاری‌ام رساندند. از ایشان بسیار سپاسگزارم. روشن است که تنها مترجم مسئول خطاهای رخ داده در متن برگردان این کتاب است.